

Läromedelsutredningen (SOU 2021:70)

Dnr U2021/03589

Svenska Tornedalingars Riksförbund – Tornionlaaksolaiset, STR-T, företrädare för tornedalingar, kväner och lantalaiset, tackar för möjlighet att lämna remissvar.

Riksförbundet ser uppdraget utredningen fått att säkra tillgången till ändamålsenliga läromedel av hög kvalitet som välbehövligt och mycket viktigt ur minoritetsperspektiv. Vikten av detta understryks också i Förbättrade möjligheter för elever att utveckla sitt nationella minoritetsspråk (SOU 2017:91), som tryckte på behovet av statligt stöd för framställning av läromedel på de nationella minoritetsspråken.

STR-T bedömer Läromedelsutredningens förslag i överlag som goda och ser att de går i linje med regeringens strävan att värna och revitalisera de nationella minoritetsspråken. Riksförbundet delar utredningens syn gällande vikten av att staten anslår medel till läromedelsproduktion eftersom utbudet av läromedel för och om nationella minoriteter och minoritetsspråk är ofullständigt.

Utredningens förslag om åtgärder för att öka medvetenheten och kunskapen om läromedel och för att förbättra lärares förutsättningar att välja läromedel ser STR-T positivt på. Riksförbundet ser även positivt på förslaget om att definiera begreppet läromedel i skollagen. Förslaget att ett läromedel ska avse ett kvalitetssäkrat tryckt eller digitalt verk som är avsett att användas i undervisningen och som överensstämmer med kurs- eller ämnesplanen och med läroplanen, bedömer STR-T som bra. Det är viktigt att materialet är kvalitetssäkrat men kravet på kvalitetssäkring får inte skapa hinder i framtagande av läromedel i de fall där det finns utmaningar och problem att lösa inom själva språket. Exempelvis inom meänkielin där ett gemensamt skriftspråk fortfarande är i ett tidigt utvecklingsstadium. Det är därmed viktigt att det finns representation av sakkunniga från nationella minoriteter vid utformningen av riktlinjer för kvalitetssäkring. Förslaget att inrätta vid Skolverket en särskild Läromedelsnämnd med ett brett uppdrag är mycket välkommet. STR-T anser att utöver de, i utredningen nämnda, representanter som Läromedelsnämnden bör bestå av så bör representant/representanter för nationella minoriteter också sitta med i nämnden för att säkerställa inkludering av de nationella minoriteternas perspektiv i frågor som Läromedelsnämnden ansvarar för. Som tidigare beskrivet i remissvaret, är det viktigt att ta hänsyn till olika utmaningar som språken står inför, vid framtagande av kvalitetskriterier som ju föreslås vara Läromedelsnämndens särskilda ansvar.

Utredningens förslag om att Skolverket ska fördela statligt stöd för produktion av läromedel går i linje med riksförbundets mening. Utredningens förslag om att tydliggöra skollagens bestämmelser om kostnadsfri tillgång till böcker och lärverktyg så att elevers rätt till läromedel inklusive läroböcker explicit framgår av lagtexten, stöds fullt ut. Riksförbundet stöder också förslaget om att staten bör finansiera inköp av läromedel till skolor med statligt huvudmannaskap och även förslaget om möjlighet att låna hem läromedel.

STR-T gör samma bedömning som utredningen gällande vem som är bäst att välja läromedel. Förbundet anser att lärare med ämneskunskap är utan tvekan de mest lämpade för uppgiften. Förslaget om en ny bestämmelse i läroplanerna som klargör rektors ansvar för att ge lärare goda förutsättningar när det kommer till valet av läromedel är därför särskilt bra. Det är också av stor vikt att tillgången till läromedel i minoritetsspråk på varierande kunskapsnivå finns.

Kritik till utredningen

Utredningen påtalar det lagstadgade skyddet nationella minoriteter har gällande utveckling och användning av sitt minoritetsspråk. STR-T bedömer att många av förslagen som läggs fram i utredningen ger bättre förutsättningar för språkrevitalisering men utredningen missar att beröra vikten av kunskap om nationella minoriteter. Tornedalingar, kväner och lantalaiset är den minoritetsgrupp som allmänheten har sämst kunskap om i Sverige. Detta är något som minoriteten länge själv erfarit men som också nu är bekräftat i en nyutgiven rapport av Forum för levande historia¹. Det är oroväckande att det saknas både sammanställd historieskrivning och läromedel om minoriteten. I det lagstadgade skyddet för nationella minoriteter ingår även att staten ska främja förutsättningar för barn av de nationella minoriteterna att utveckla sin kulturella identitet. För att detta ska vara möjligt så krävs kunskapsspridning om minoriteten och läromedel som möjliggör detta.

Svenska Tornedalingars Riksförbund – Tornionlaaksolaiset vill påtala att man i utredningen benämner de tre varieteterna i meänkieli för *dialekter*. Detta är en felaktig benämning som tycks återkomma i statliga utredningar trots påtalan av riksförbundet. Den återfinns även i SOU 2017:91. I meänkieli finns tre varieteter och inom dessa finns olika variationer.

Dag som ovan

Eva Kvist
Arbetande ordförande

¹ [Minoritet i historien | Forum för levande historia](#)

